

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Półka filmowa 2019 / Film shelf 2019

Author: Agnieszka Tambor

Citation style: Tambor Agnieszka. (2020). Półka filmowa 2019 / Film shelf 2019. "Postscriptum Polonistyczne", (2020), Nr 1, s. 284-308.

DOI: 10.31261/PS_P.2020.25.21

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

AGNIESZKA TAMBOR

 <https://orcid.org/0000-0003-1536-8986>Uniwersytet Śląski w Katowicach
Katowice

Półka filmowa 2019

Film shelf 2019

Abstract: The paper presents the most important and the most interesting Polish films of 2019. The text covers titles such as: *Corpus Christi*, *Icarus*, *The Legend of Mietek Kosz*, *(Nie)znajomi*, *Mr Jones*, *Politics*, *Their Lucky Stars*, *Spoor*, and *Playing Hard*. The author presents particular films from a point of view interesting for foreigners – people learning Polish as a foreign language and interested in Polish culture.

Key words: film, Polish films, 2019, cinema

Rok 2019 to kolejny udany – przynajmniej frekwencyjnie – czas dla polskiego kina. Ponownie znaleźliśmy się w piątce najlepszych filmów nominowanych do Oscara w kategorii najlepszy film nieanglojęzyczny (obecnie: najlepszy film zagraniczny). Jeszcze lepiej pod tym względem (choć niekoniecznie gdy idzie o jakość produkcji) wygląda początek roku 2020. Niestety – jak twierdzą producenci – dla jakości polskiego kina wraz z początkiem roku 2020 większość sieci kinowych zdecydowała się na drastyczną obniżkę cen biletów.

Jeśli tak radykalna obniżka cen biletów się utrzyma, (...) to powinna zmusić polskich producentów do zmniejszenia budżetów filmów średnio o 35%. To oznacza również gwałtowny spadek honorariów o taki sam procent. Już widzę chętnych do tego, żeby pracować za mniej niż 2/3 dotychczasowego wynagrodzenia... Fakty są jednak takie, że w tej sytuacji nawet produkowanie najbardziej komercyjnego kina stanie się nieopłacalne. Czy Polacy się z tego ucieszą? Na pewno kino amerykańskie będzie miało się świetnie!¹

---

¹ <https://sporwkinie.blogspot.com/2020/03/kina-obnizaja-ceny-biletow-produkcja.html?fbclid=IwAR2UxIHAY5Y8xYL8DxL4cSjBFimp4tp-8kl7scgfUmxee-cxZ1GB5WTqnTM> [dostęp: 12.03.2020].

AGNIESZKA TAMBOR

 <https://orcid.org/0000-0003-1536-8986>Uniwersytet Śląski w Katowicach
Katowice

Film shelf 2019

Film shelf 2019

Abstract: The paper presents the most important and the most interesting Polish films of 2019. The text covers titles such as: *Corpus Christi*, *Icarus* *The Legend of Mietek Kosz*, *(Nie)znajomi*, *Mr Jones*, *Politics*, *Their Lucky Stars*, *Spoor*, and *Playing Hard*. The author presents particular films from a point of view interesting for foreigners – people learning Polish as a foreign language and interested in Polish culture.

Key words: film, Polish films, 2019, cinema

The year 2019 was another successful period for Polish cinema, at least in terms of attendance figures. Once again, a Polish film was among the five Academy Award nominees for Best Foreign Language Film (currently: Best International Feature Film). The start of 2020 looks even better in this respect (although not necessarily when it comes to the quality of the films). Unfortunately for the quality of Polish cinema, according to producers, most cinema chains decided to drastically reduce ticket prices at the start of 2020.

If such a radical ticket price reduction continues to be applied (...) it should force Polish producers to cut their film budgets by 35% on average. It also means a sharp drop in remuneration, by the same percentage. I'm sure people are already lining up to work for less than two-thirds of their previous pay... The fact is, however, that in this situation even producing the most commercial movies will become unprofitable. Will Poles be happy about it? American cinema will definitely be doing great.¹

---

¹ <https://sporwkinie.blogspot.com/2020/03/kina-obnizaja-ceny-biletow-produkcja.html?fbclid=IwAR2UxlHAY5Y8xYL8DxL4cSjBFimp4tp-8kl7scgfUmxee-cxZ1GB5WTqnTM> [dostęp: 12.03.2020].

Przeliczając tę obniżkę bardziej wyraźnie dla widza – jeśli cena biletu spada o połowę, to aby wszystko utrzymało się na dotychczasowym poziomie, widzów na filmie musiałyby być dwa razy więcej. W przypadku najbardziej komercyjnych produkcji oznaczałoby to konieczność zwiększenia oglądalności filmów z 2 milionów na 4 miliony... Wszyscy zdajemy sobie sprawę, że taka granica jest właściwie nieosiągalna (w ostatnich latach jedynie filmowi *Kler* udało się zgromadzić pięciomilionową publiczność). Matematyka, która wygląda zatem niezłe z perspektywy widzów, niezbyt obiecujące efekty zapowiada w przyszłości (i to zapewne nieodległej) producentom oraz dystrybutorom.

Boże Ciało

Zdecydowanie najgłośniejszym (i najlepszym) filmem tego roku jest polski kandydat do Oscara, czyli *Boże Ciało* Jana Komasy. Film, niestety, przegrał walkę o tę prestiżową nagrodę z południowokoreańskim obrazem *Parasite*², nie umniejsza to jednak w żaden sposób jego wartości. Historia chłopca z poprawczaka, który marzy o zostaniu księdzem, a w rezultacie – w wyniku „nieporozumienia” – posługę kapłańską zaczyna pełnić, może wydawać się na pierwszy rzut oka dość kontrowersyjna. Taki – mniej lub bardziej krytyczny – sposób przedstawiania tematów „religijnych” często nie jest dobrze odbierany w wielu krajach. Polacy do religii mają stosunek specyficzny – jest ona jednym z najczęściej (obok polityki) poruszanych tematów na rodzinnych i towarzyskich spotkaniach. Jednak seans filmu Komasy szybko rozwiewa wątpliwości. *Boże Ciało* to tak naprawdę przekaz o młodości, odwadze, umiejętności wybaczenia i miłości. Nietrudno sobie wyobrazić, iż tragiczna historia, która jest tłem losów głównego bohatera, mogłaby być prawdziwa. Społeczność miejscowości, do której trafia bohater, jest podzielona, pełna nieskrywanej i skrywanej nienawiści i wzajemnych pretensji. Młody człowiek, podając się za księdza, robi wszystko, aby mieszkańcy miasteczka pogodzili się z przeszłością i ze sobą. Jednocześnie odkrywa przed widzami smutną prawdę o małomiasteczkowej mentalności, w której utrzymanie pozorów za wszelką cenę jest ważniejsze od potrzebnego pomocy sąsiada.

---

² Film Joon-ho Bonga otrzymał 4 statuetki, w tym za: najlepszy film międzynarodowy i najlepszy film roku.

To make the meaning of this reduction clearer to cinemagoers: if a ticket costs half as much now, twice as many people would have to attend screenings to make everything stay at the current level. In the case of the biggest blockbusters, this would mean that their audience would have to increase from 2 million to 4 million... We all realise that this threshold is virtually unattainable, as in recent years, only *Kler (Clergy)* has managed to draw an audience of 5 million. The math, therefore, looks nice from the perspective of the audience, but the effects for the future (probably not very distant future, in fact) do not look terribly promising for the producers and distributors.

Corpus Christi

The most talked-about (and best) film of the year was by far the Polish Academy Award candidate, i.e. Jan Komasa's *Boże Ciało (Corpus Christi)*. Unfortunately, the film lost the battle for this prestigious award to South Korean *Parasite*², but this does not in any way diminish its value. The story of a boy from a young offenders' institution who dreams of becoming a priest and, as a result of a "misunderstanding", starts to minister as one, may seem quite controversial at first glance. This – more or less critical – way of presenting "religious" topics is often not received very positively in many countries. Poles have a particular attitude towards religion – this is one of the most frequently discussed topics (apart from politics) at meetings among family and friends. However, Komasa's film quickly dispels the doubts. *Corpus Christi* actually delivers a message about youth, courage, the ability to forgive, and love. It is not difficult to imagine that the tragic events serving as the background for the main protagonist's story could have been true. The community the protagonist starts his work in is divided, its members are full of both concealed and open hatred and mutual resentment. The young man pretending to be a priest does everything he can to make the town's inhabitants come to terms with the past and with themselves. At the same time, he reveals to the audience a sad truth about small-town mentality, according to which keeping up appearances at all costs is more important than a neighbour in need of help.

---

² Bong Joon-ho's film won 4 Oscars, including for Best International Feature Film and Best Picture.

Nie jest to film o kościele i duchownym – fałszywym czy prawdziwym, ale film o nas. W *Bożym Ciele* na pierwszy plan wychodzą najgorsze przyzwyczajenia polskiego społeczeństwa – łatwość w osądzaniu, społeczny ostracyzm oraz ciche przyzwolenie na patologię. To także obraz, który mówi o tym, jak wiele kwestii w naszym życiu uzależnionych jest od naszych własnych decyzji i dlaczego dawanie „drugiej szansy” nie powinno być *passé*.³

Jednym z najsilniejszych punktów filmu jest z całą pewnością obsada aktorska. Bartosz Bielenia odkrywa przed widzami zupełnie nowe światy – tej postaci nie można było zagrać lepiej, gorzej ani inaczej. Bielenia nie gra – on po prostu jest. Gdyby tylko Amerykańska Akademia Filmowa była ciałem, delikatnie mówiąc, mniej skostniałym, Bielenia mógłby się doczekać nominacji do Oscara za najlepszą rolę męską. Z kolei aktorka, która wybija się w obrazie Komasy ponad przeciętność, to Aleksandra Konieczna.

Gospodyni księdza to stop wszystkich milczących księżyich gospodyń, księżyich matek, w ogóle gospodyń i matek. Zaciskają zęby, sznurują usta, ale wiele widzą, zbyt wiele widzą. Istnieją bardzo mocno, tylko mało kto potrafi je zauważyć⁴.

Ikar. Legenda Mietka Kosza

Najnowszy film Macieja Pieprzycy *Ikar. Legenda Mietka Kosza* to niezwykle ciekawa opowieść o Mieczysławie Koszu – legendzie polskiej szkoły jazzu. Ta formacja muzyczna, której powstanie datuje się na połowę lat 50. XX w. znana stała się przede wszystkim dzięki takim twórcom, jak: Krzysztof Komeda, Michał Urbaniak, Tomasz Stańko czy Jan „Ptaszyn” Wróblewski.

Dziś trudno zrozumieć fenomen Mieczysława Kosza. W pamięci starszych miłośników jazzu i osób zawodowo związanych z tą muzyką pozostaje postacią niemal mityczną. Wywodzący się z głębokiej prowincji, obciążony niepełnosprawnością artysta⁵ potrafił rozwinąć oryginalny język muzyczny w czasach, gdy kontakt z głównym nurtem światowego

---

³ <https://www.granice.pl/publicystyka/boze-cialo-recenzja-filmu/1372/1> [dostęp: 11.02.2020].

⁴ <https://kultura.onet.pl/film/recenzje/oscary-2020-boze-cialo-z-jedna-nominacja-recenzja-filmu-jana-komasy/xlvkqb9> [dostęp: 11.02.2020].

⁵ Mieczysław Kosz w wieku 12 lat stracił wzrok.

This film is not about the church or about a false or real priest, it's about us. In *Corpus Christi*, the worst vices of the Polish society come to the fore – being overly judgmental, social ostracism and tacit consent to pathologies. The film also tells us how many aspects in our lives depend on our own decisions and why giving someone a “second chance” should not be regarded as an obsolete notion.⁸

One of the strongest assets of the film is definitely the cast. Bartosz Bielenia allows the audience to discover completely new worlds – his character could not have been played better, worse or in a different way. Bielenia doesn't play. He is simply there. If only the Motion Picture Academy were a less fossilized body, to put it mildly, Bielenia could have been nominated for an Academy Award for Best Actor. Aleksandra Konieczna, in turn, is the actress who definitely stands out in Komasa's film.

The priest's housekeeper combines the traits of all silent housekeepers and mothers of priests, but also housekeepers and mothers in general. They clench their teeth and purse their lips, but they see a lot, they see too much. They exist very strongly, but only few are capable of noticing them.⁹

Icarus. The Legend of Mietek Kosz

The latest film by Maciej Pieprzyca, *Ikar. Legenda Mietka Kosza (Icarus. The Legend of Mietek Kosz)* tells the extremely interesting story of Mieczysław Kosz – a legend of what is referred to as the Polish school of jazz. This musical current dating back to the mid-1950s became known mainly thanks to such artists as: Krzysztof Komeda, Michał Urbaniak, Tomasz Stańko and Jan “Ptaszyn” Wróblewski.

Today, it is difficult to understand the phenomenon of Mieczysław Kosz. He remains an almost mythical figure in the memory of older jazz lovers and people professionally connected with this music. The disabled artist, who came from an area far from major urban centres¹⁰, was nevertheless capable

---

³ <https://www.granice.pl/publicystyka/boze-cialo-recenzja-filmu/1372/1> [accessed on: 11 February 2020].

⁴ <https://kultura.onet.pl/film/recenzje/oscary-2020-boze-cialo-z-jedna-nominacja-recenzja-filmu-jana-komasy/xlvkqb9> [accessed on: 11 February 2020].

⁵ Mieczysław Kosz lost his sight at the age of 12.

jazzu był w Polsce bardzo ograniczony. Jego gra odbiła się echem także w Europie. Był zapraszany na koncerty nawet na tak prestiżowych imprezach, jak festiwal w Montreux (...). A przecież za jego życia ukazała się tylko jedna autorska płyta długogrająca! Jego pianistkę można jeszcze usłyszeć na składance *New Faces in Polish Jazz*, a także jako akompaniament na krążku wokalistki Marianny Wróblewskiej. I to wszystko! W dzisiejszych czasach, gdy dorobek fonograficzny jest podstawą istnienia artysty w świadomości mediów i słuchaczy, to nie do pomyślenia. Jednak wtedy, na przełomie lat 60. i 70., kiedy Kosz rozpoczynał karierę, było inaczej⁶.

Kosz zapomniany przez szerszą publiczność był absolutnym objawieniem polskiej jazzowej sceny muzycznej. Jego legendę przywołuje w swoim filmie Maciej Pieprzyca i robi to doskonale. Film jest przeżyciem wizualnym, ale przede wszystkim muzycznym, i to, co warto podkreślić, nie tylko dla osób, które kochają jazz. Utwory muzyka charakteryzują się wpływami klasycznymi⁷, a także folkowymi. Niestety, życie wielkich artystów naznaczone jest często piętnem nieszczęścia – tak też jest i w tym przypadku. Kosz popadł w alkoholizm, a pogłębiające się poczucie samotności i dojmującego smutku⁸ spowodowało, iż w maju 1973 roku wypadł (lub wyskoczył) przez okno. Nie do końca wiadomo, czy był to krok świadomy, czy spowodowany zbyt dużą ilością alkoholu. Śmierć w wieku 29 lat i wspomniany już niewielki w gruncie rzeczy dorobek muzyczny spowodowały, iż postać Kosza szybko odeszła w zapomnienie. Pozostaje jednak nadzieja, iż film Pieprzycy i niezwykła kreacja rewelacyjnego Dawida Ogrodnika⁹ dadzą mu nowe wspaniałe życie.

(Nie)znajomi

Kilka zaprzyjaźnionych par spotyka się pewnego ciepłego wieczoru na koloacji. Każdego dręczą inne kłopoty, każdy ma inny pomysł na ich rozwiązanie. Sympatyczne towarzystwo, pyszne jedzenie i zbliżające się zaćmienie księżycy

---

⁶ <https://hi-fi.com.pl/sylwetki-muzyczne-lista/1090-mieczys%C5%82aw-kosz-%C5%BCy-cie-jest-dramatyczn%C4%85-przygod%C4%85.html> [dostęp: 15.02.2020].

⁷ Kosz uwielbiał muzykę Bacha, Beethovena, Chopina i Liszta.

⁸ Sam Kosz mówił, że „tylko smutek jest piękny”.

⁹ Ogrodnik staje się w polskim kinie specjalistą od ról „trudnych”. Wystarczy przypomnieć jego występy w filmach *Chee się żyć* (p. „Postscriptum Polonistyczne” 2014, nr 1) czy *Ostatnia rodzina* (p. „Postscriptum Polonistyczne” 2017, nr 1).

of developing an original musical language at a time when contact with international mainstream jazz was very limited in Poland. His performances were much talked about elsewhere in Europe too. He was invited to play concerts during prestigious events such as the Montreux Jazz Festival (...). And yet, only one original LP of his music was released during his lifetime! His piano playing can be heard on the *New Faces in Polish Jazz* compilation, and also as accompaniment on the album recorded by singer Marianna Wróblewska. And that's all! Nowadays, when recordings are the basis for an artist wishing to make media and listeners aware of them, this would be unthinkable. However, in the late 1960s and early 1970s, when Kosz was starting his career, things were different.⁶

Forgotten by a wider audience, Kosz was an absolute revelation of the Polish jazz scene. Maciej Pieprzyca recalls his legend in his film, and does it in a perfect way. The film is a visual experience, but above all a musical one, and not only for jazz lovers, which is worth emphasising. The pieces written by the musician are characterised by classical⁷ as well as folk music influences. Unfortunately, the lives of great artists are often marked by the stigma of misery, and this is also the case here. Kosz became an alcoholic, and the growing sense of loneliness and overwhelming sadness⁸ eventually made him fall out (or jump out) of a window in May 1973. It is not entirely clear whether this was a conscious step, or whether he had had too much alcohol. His death at the age of 29 and the already mentioned modest musical output led to Kosz becoming quickly forgotten. However, there is still hope that Pieprzyca's film and the extraordinary performance of the sensational David Ogrodnik⁹ will give this figure a new, wonderful life.

(Nie)znajomi

A few couples of friends meet one warm evening for dinner. Everyone is troubled by different problems, and everyone has different ideas as to

---

⁶ <https://hi-fi.com.pl/sylwetki-muzyczne-lista/1090-mieczys%C5%82aw-kosz-%C5%BCy-cie-jest-dramatyczn%C4%85-przygod%C4%85.html> [accessed on: 15 February 2020].

⁷ Kosz loved the music of Bach, Beethoven, Chopin and Liszt.

⁸ He used to say that "only sorrow is beautiful".

⁹ Ogrodnik has come to specialise in "difficult" performances in Polish cinema. It is sufficient to recall here the characters he played in *Chee się się żyć* (*Life Feels Good*) (see "Postscriptum Polonistyczne" 2014, no. 1) and *Ostatnia rodzina* (*The Last Family*) (see "Postscriptum Polonistyczne" 2017, no. 1).

mają pomóc rozluźnić się i zapomnieć o troskach codzienności. W rzeczywistości jest to jednak początek próby sił, testu na szczerość, wierność, oddanie i cierpliwość. Ktoś proponuje grę: do zakończenia wieczoru wszystkie wiadomości, maile i rozmowy staną się publiczne, przy stole nie będzie tajemnic. Czy taka igraszka z prywatnością może skończyć się dobrze?¹⁰

Przytoczone słowa nie dotyczą wcale filmu *(Nie)znajomi* – jest to opis włoskiego filmu *Dobrze się kłamię w miłym towarzystwie*, na podstawie którego została nakręcona polska produkcja. Nasz remake odpowiada oryginałowi właściwie w każdym calu – stąd możliwość podmiany opisów, a nawet fragmentów recenzji obu filmów. Co ciekawe, włoski pomysł na scenariusz okazał się na tyle nośny, iż na taki krok jak Polacy zdecydowali się twórcy pochodzący z kilku krajów, m.in. z Francji, Hiszpanii i Turcji. Należy zatem zadać sobie pytanie: Czy świetny włoski film stracił w rodzimej wersji na wartości?

Na szczęście nie – z całą pewnością jest to zasługa polskiej obsady. Tomasz Kot, Maja Ostaszewska, Łukasz Simlat, Michał Żurawski, Wojciech Żołądkiewicz, Kasia Smutniak¹¹ i Aleksandra Domańska dają niezwykle popis umiejętności aktorskich. Scenariusz, podobnie zresztą jak np. *Rzęź* Romana Polańskiego, cały ciężar osadza właśnie na grze aktorskiej. Jedno pomieszczenie, brak jakichkolwiek efektów specjalnych i scenariusz oparty wyłącznie na rozmowach nie pozostawia pola na żadne błędy. Polscy aktorzy wypadają wyśmienicie – każdy z nich ma w filmie swoje pięć minut, podczas których popisują się aktorskim kunsztem, jak gitarzysta grający solo na najważniejszym w życiu koncercie. To te momenty nadają filmowi specyficznie polskiego uroku i nieco odróżniają go od włoskiego pierwowzoru¹².

Koniec końców *(Nie)znajomi* to ta sama, pozbawiona niechcianego moralizatorstwa, ale stawiająca solidny fundament pod zadawanie pytań, pełna przenikliwych spostrzeżeń opowieść o *regular everyday normal guys*, egoistach i hipokrytach, usprawiedliwiających oszustwa dążeniem do własnego spokoju i szczęścia. Teatr, na którego scenie zabawa i śmiechy zmieniają się w oskarżenia i plac¹³.

¹⁰ <https://www.filmowa.net/content/1659.html?view=event> [dostęp: 15.02.2020].

¹¹ Polska modelka mieszkająca od wielu lat we Włoszech pojawia się zarówno w oryginale, jak i w polskiej wersji filmu.

¹² W filmie znaleźć można także kilka zmian scenariuszowych, których nie opisuję, aby nie popsuć seansu. Ponadto będą one miały znaczenie wyłącznie dla osób, które obejrzały lub obejrzą oba filmy.

¹³ <https://naekranie.pl/recenzje/nie-znajomi-recenzja-filmu> [dostęp: 15.02.2020].

how to solve them. Nice company, delicious food and the approaching lunar eclipse are supposed to help one unwind and forget about everyday worries. In reality, however, this is only the start of a test of strength, a test of honesty, fidelity, devotion and patience. Someone suggests they play a game: until the evening ends, all text messages, e-mails and calls will become public, and there will be no secrets around the table. Can playing with privacy in this way end well?¹⁰

The words quoted here are not about the film *(Nie)znajomi* – this is actually a synopsis of the Italian film *Perfetti sconosciuti* (*Perfect Strangers*), which the Polish production is based on. The Polish remake repeats the original nearly fully – hence the possibility of using synopses and even fragments of reviews of the two films interchangeably. Interestingly, the Italian idea for the script played out so well that remakes were made in several other countries too, including France, Spain, and Turkey. The question one should ask is therefore: did the great Italian film lose any of its quality in the Polish version?

Fortunately, this is not the case – and the credit for this definitely goes to the Polish cast. Tomasz Kot, Maja Ostaszewska, Łukasz Simlat, Michał Żurawski, Wojciech Żołądkiewicz, Kasia Smutniak¹¹ and Aleksandra Domańska give a great display of their acting skills. The script, just like for instance that of Roman Polanski's *Carnage*, places the whole emphasis on the cast's performances. One room, no special effects and a screenplay based exclusively on dialogue leaves no room for any mistakes. The Polish actors did a great job – each has their own five minutes in the film, during which they show off their acting skills like a guitarist playing a solo during the most important concert of their life. These are the moments that give the film its distinctly Polish charm and make it slightly different from the Italian original¹².

All things considered, *(Nie)znajomi* is the same story, deprived of undesirable moralising, but providing a solid foundation for questions to be asked, full of penetrating insights about *regular everyday normal guys*, egoists and hypocrites, justifying their cheating with the desire to achieve peace of mind and happiness for themselves. It's a theatrical stage where fun and laughs turn into accusations and crying¹³.

---

¹⁰ <https://www.filmowa.net/content/1659.html?view=event> [accessed on: 15 February 2020].

¹¹ The Polish model living in Italy for many years appears in both versions.

¹² There are also a few script changes in the film, which I am not going to describe to avoid spoilers. They will also matter only to those who either have watched or intend to watch both films.

¹³ <https://naekranie.pl/recenzje/nie-znajomi-recenzja-filmu> [accessed on: 15 February 2020].

Niezależnie od tego, którą wersję (a może obie?) wybierze widz, seans nie będzie czasem zmarnowanym. Wręcz przeciwnie, na pewno każdego skłoni do pewnych przemyśleń i szybkiego rzutu okiem w pamięć własnego telefonu komórkowego. A pytanie, na które szczerze odpowiedzieć powinien każdy po zakończeniu filmu, brzmi: Czy ty zagralbyś w tę grę?

Obywatel Jones

Kiedy piszę o nowym filmie Agnieszki Holland, właściwie nie jest on już nowy. Premiera najnowszego obrazu reżyserki pt. *Szarlatan* odbyła się bowiem podczas Międzynarodowego Festiwalu Filmowego w Berlinie w 2020 roku. Zanim jednak historia czeskiego uzdrowiciela Jana Mikoláška¹⁴ trafi do kin, warto przyjrzeć się filmowi *Obywatel Jones*. To historia dziennikarza, który wskutek wywiadu z Adolfem Hitlerem zyskuje swoje pięć minut sławy i postanawia napisać artykuł o modernizacji Związku Radzieckiego. W tym celu udaje się w podróż do Moskwy i tam chce przeprowadzić wywiad z Józefem Stalinem. Nic nie idzie jednak po jego myśli, w efekcie czego trafia na Ukrainę, na której szaleje „Holodomor” (czyli wielki głód¹⁵). Od tego momentu tytułowy Gareth Jones staje się jednym z niewielu obcokrajowców, którzy zobaczyli na własne oczy tę potworną zbrodnię i którzy zdecydowali się opowiedzieć o niej światu. Jego niewygodne dla wielu osób artykuły relacjonujące wydarzenia na Ukrainie nie spotkały się wcale z przyjaznym odbiorem. Jednym z jego najzagorzalszych krytyków stał się Walter Duranty – korespondent „New York Timesa” w Moskwie. Na szczęście było też wielu takich, którzy uwierzyli – m.in. George Orwell, który zainspirowany opowieściami Jonesa, napisał jedną z najważniejszych książek XX w. *Fobwarę zwierzęcy*.

Obywatel Jones nie jest z całą pewnością najlepszym filmem Agnieszki Holland. Pomysł na film był bardzo ciekawy i film mógłby być hitem,

---

¹⁴ „Akcja filmu rozgrywa się w drugiej połowie XX w. W tym czasie nazwisko Mikoláška znano prawie w całej Europie. Jego pacjentem był m.in. angielski król Jerzy VI i Antonín Zápotocký – premier Czechosłowacji w latach 1948–1953, a od 1953 r. – prezydent. Mikolášek uratował jego kończynę przed amputacją, co dało mu niebywałą polityczną ochronę. Ta niestety skończyła się wraz ze śmiercią Zápotockýego – wówczas zorganizowano proces, który pozbawił go majątku i praw obywatelskich” (<https://www.onet.pl/film/onetfilm/szarlatan-zwiastun-nowego-filmu-agnieszki-holland/130z2cd,681c1dfa> [dostęp: 17.02.2020]).

¹⁵ Na temat tej „zapomnianej” zbrodni XX w. powstało wiele utworów, m.in. wstrząsająca książka Anne Applebaum pt. *Czerwony głód*.

Regardless of the version chosen (possibly both), the film is not a waste of time. On the contrary, it is bound to make everyone reflect on certain things and take a quick look at the things stored in their mobile phone's memory. The question that everyone should give an honest answer to after the screening is: Would you play this game?

Mr Jones

At the time I am writing about Agnieszka Holland's new film, it's actually no longer that new. In fact, the director's latest film *Charlatan* premiered during the Berlin International Film Festival in 2020. However, before the story of Czech healer Jan Mikolášek¹⁴ is released in cinemas, it is worth taking a look at *Mr Jones*. The film tells the story of a journalist who gained his five minutes of fame as a result of an interview with Adolf Hitler and who decides to write an article about the modernisation of the Soviet Union. He consequently goes to Moscow, where he wants to interview Joseph Stalin. However, things go pear-shaped and he ends up in Ukraine, where the Holodomor (the great famine¹⁵) is raging. Thus, Gareth Jones, i.e. the eponymous Mr Jones, becomes one of the few foreigners who have actually seen the terrible crime with their own eyes and who have decided to tell the world about it. His articles reporting on the events in Ukraine, inconvenient for many people, did not meet with a friendly reception at all. One of his most fierce critics was Walter Duranty – *New York Times* correspondent in Moscow. Fortunately, there were also many who believed – among others, George Orwell, who, inspired by Mr Jones' stories, wrote one of the most important books of the 20th century: *Animal Farm*.

Mr Jones certainly isn't Agnieszka Holland's best film. The idea was very interesting and it could have been a hit,

---

¹⁴ “The film is set in the second half of the 20th century. At that time, Mikolášek's name was known almost all over Europe. His patients included King George VI of England and Antonín Zápotocký – Prime Minister of Czechoslovakia in the years 1948–53, and from 1953 the country's president. Mikolášek saved his limb from amputation, thus obtaining incredible political protection. Unfortunately, this ended when Zápotocký died – he was sued and deprived of his property and civic rights” (<https://www.onet.pl/film/onetfilm/szarlatan-zwiastun-nowego-filmu-agnieszki-holland/130z2cd,681c1dfa> [accessed on: 17 February 2020]).

¹⁵ Many works have been written about this “forgotten” 20th century crime, including the shocking book by Anne Applebaum, *Red Famine*.

żeby to jednak osiągnąć, trzeba bardziej skoncentrować się na bohaterach. Polska reżyserka przedstawia Jonesa jak typowego naiwnego Brytyjczyka, który po odkryciu prawdy poświęci wszystko na jej ujawnienie. To postać zagrana niezwykle płasko i jednostajnie. Mało tu człowieka z krwi i kości, mało emocji, brak czegoś, co mogłoby porwać tłumy. A w porównaniu z nim Ada i Duranty jeszcze mocniej przypominają podróbki ludzi wycięte w kartonie. Problemem nie jest to, że Gareth Jones to zwykły człowiek, a nie superbohater. Agnieszka Holland po prostu nie mówi o nim niczego ciekawego¹⁶.

Wstrząsające obrazy umierających z głodu ukraińskich wsi są więc, niestety, nieco przyćmione tą właśnie naiwnością i jednowymiarowością postaci głównego bohatera. Brakuje też z całą pewnością przemylenia (choćby np. w scenach klótni z Durantym albo w procesie pisania artykułów) informacji o przyczynach „Hołodomoru”, o którym – wbrew pozorom – niewielu ludzi wie cokolwiek. Patrząc na film z perspektywy takiej właśnie osoby, można się obawiać, iż okaże się on mniej niż zajmujący.

Całe szczęście

W przypadku polskich komedii romantycznych trudno mówić o walce o palmę pierwszeństwa w konkursie na najlepszy film. Mowa jest tu raczej o konkurencji na najmniej żenujący scenariusz i jego możliwe jak najmniej drętwe odegranie. Jak wypada w tym zestawieniu „najnowszy film twórców *Listów do M. 3* i *Podatku od miłości*”? Na tle tegorocznej konkurencji – przyzwyczajenie. Fakt, że ściganie się z filmami takimi, jak *Miszmasz, czyli kogel-mogel 3* czy *Jak posłubić milionera* nie stawiało poprzeczki zbyt wysoko.

Całe szczęście to historia muzyka orkiestry symfonicznej, który poznaje celebrytkę, w związku z czym jego życie zmienia się diametralnie. Główny bohater i jego syn błyskawicznie „oddają się w jej ręce”, a co dalej, to już łatwo się domyślić. Nie tak łatwo, bo „nieoczekiwany” zwrot akcji na pewno zaskoczy każdego widza. Początkowe sceny przywodzą na myśl hit *Notting Hill* z Julią Roberts i Hugh Grantem – Piotr Adamczyk nie najgorzej naśladuje nieporadnego księgarza, na tym, niestety, pozytywne inspiracje się kończą.

---

¹⁶ <https://www.spidersweb.pl/rozrywka/2019/10/25/obywatel-jones-recenzja-agnieszka-holland-film/> [dostęp: 15.02.2020].

but in order to achieve this, more focus should have been placed on the characters. The Polish director portrays Mr Jones as a typical naive British man who sacrifices everything to reveal the truth to others after he discovers it. The character is played in a flat and monotonous way. There is not much of a flesh-and-blood character here, not much emotion, and nothing that a large audience could find compelling. Compared to him, Ada and Duranty are even more two-dimensional and artificial. The problem is not that Gareth Jones is an ordinary man rather than a superhero. Agnieszka Holland simply does not say anything interesting about him.¹⁶

The shocking pictures of Ukrainian villages dying of hunger are therefore, unfortunately, somewhat overshadowed by this naïveté and one-dimensionality of the main protagonist. What is most certainly lacking is also the fact that little information is smuggled about the causes of the Holodomor (for instance in the scenes of the argument with Duranty or those showing the process of writing the articles), as actually, contrary to what might seem, not many people know much about it. One can be afraid that the film, watched from the point of view of such a person, might turn out to be less than compelling.

Their Lucky Stars

In the case of Polish rom-coms, it would be difficult to talk about any candidates for best picture. What they could usually hope for at most would be an award for the least embarrassing script and the least dull performance. How does the “latest film from the creators of *Listy do M.* (*Letters to Santa*) and *Podatek od miłości* (*Taxing Love*)” do on this list? Compared to this year’s rivals – it’s not bad. Having said that, competing against films such as *Miszmasz, czyli kogel-mogel 3* and *Jak poślubić milionera* means that the bar was not raised terribly high.

Cafe szczęście (*Their Lucky Stars*) is the story of a symphony orchestra musician who meets a celebrity, and as a result his life changes dramatically. The main protagonist and his son instantly become “all hers”, and one can easily guess what happens next. Well, not so easy after all, because the “unexpected” twist of the plot will definitely come as a surprise to everyone watching the film. The initial scenes bring to mind the blockbuster *Notting Hill* with Julia Roberts and Hugh Grant – Piotr Adamczyk does quite a good rendition of the clumsy bookseller, but unfortunately the positive inspirations end here.

---

¹⁶ <https://www.spidersweb.pl/rozrywka/2019/10/25/obywatel-jones-recenzja-agnieszka-holland-film/> [accessed on: 15 February 2020].

Trudno znaleźć gdziekolwiek pozytywną recenzję filmu *Cale szczęście*. Autorzy recenzji czy opisów krytykują każdy aspekt filmu. Nie wszystkie zarzuty jednak, jak się wydaje, są w pełni zawinione. Takim aspektem byłoby na przykład zarzucanie najnowszej produkcji Tomasza Koneckiego braku oryginalności. Konią z rzędem temu, kto wskaże oryginalną komedię romantyczną – cechą charakterystyczną tego gatunku (jak się wydaje bardziej nawet niż innych) jest trwanie. Trudno powiedzieć, czy wynika to z lenistwa twórców, czy z samej formuły gatunku, który najwyraźniej pozostawia mniej pola do kreatywności niż dramat czy nawet horror. Nie aż tak krytyczne są głosy widzów, którzy za pozytyw uznają m.in. grę dwunastoletniego Maksymiliana Balcerowskiego. Znajdując zatem średnią tych ocen, jeśli trzeba byłoby wybrać najlepszy premierowy film 2019 roku, reprezentujący gatunek komedii romantycznej, to wybór mógłby paść na *Cale szczęście*.

Polityka

Patryk Vega i Wojciech Smarzowski to specjaliści od pokazywania Polski w krzywym zwierciadle. Obaj robią to dość bezpardonowo, różnią się jednak nieco w swoich wizjach poziomem (choćby tym artystycznym). *Polityka*, która weszła na ekrany kin w 2019 r., reklamowana była jako film, który zdemaskuje polską scenę polityczną itd. Jak to zwykle bywa w przypadku takich produkcji, szumne obietnice pozostają raczej niespełnione. Tak też jest z *Polityką*. To raczej zestaw gagów (bardzo zanurzonych zresztą w aktualnych wydarzeniach politycznych, których za dwa, trzy lata nikt nie będzie w stanie rozszyfrować) niż film, który domagałby się logicznie poprowadzonego scenariusza. „Chociaż mówi się, że najlepsze scenariusze pisze życie, to właśnie scenariusz jest najsłabszą stroną *Polityki*”¹⁷. Poszczególne części filmu to skecze kabaretowe bez większego polotu i jakiegokolwiek wkładu własnego twórców tej produkcji. W efekcie widzowie dostali zatem zwiaśtun, w którym pokazano wszystkie „śmieszne” sceny i film, który nie jest ani zabawny, ani kontrowersyjny.

Reżyser połączył kilka przestarzałych memów udostępnianych na grupkach propolskich z kawałami znanymi z przedostatniej strony magazynu-

---

¹⁷ <https://plus.gloswielpolski.pl/polityka-recenzja-filmu-patryka-vegi-ktory-mial-wywrocic-scene-polityczna-ale-nie-ma-czym/ar/c13-14398621> [dostęp: 15.02.2020].

It's hard to find a positive review of the film anywhere. The authors of reviews and descriptions criticise every aspect of the picture. However, not all the accusations seem to be entirely deserved. For instance, faulting Tomasz Konecki's latest production for lack of originality. It seems to verge on the impossible to find an original romantic comedy – a characteristic feature of this genre (even more so than of other genres, it seems), is its persistent nature. It is difficult to say whether this is due to the laziness of the creators or to the very formula of the genre, which apparently leaves less room for creativity than drama, or even horror. Audiences have been less critical, expressing positive opinions about the performance of twelve-year-old Maksymilian Balcerowski, for instance. Consequently, if one were to find the best rom-com that premiered in 2019 on the basis of an average rating bearing in mind the above, it could well be *Their Lucky Stars*.

Politics

Patryk Vega and Wojciech Smarzowski specialise in showing Poland from a satirist's point of view. Each of them does it quite ruthlessly, but they differ slightly in terms of the level of their vision (for instance the artistic quality). *Polityka (Politics)*, released in cinemas in 2019, was advertised as a film that would expose the Polish political scene, etc. As it usually happens in the case of such productions, high-sounding promises tend to remain unfulfilled. The same goes for *Politics*. It is more a collection of gags (strongly immersed in current political events, by the way, so no one will be able to decipher them two or three years from now) than a film that would demand a logically structured script. "Although life is said to write the best stories, the weakest point of *Politics* is precisely the story, i.e. the screenplay"¹⁷. The individual parts of the film are rather unimaginative skits without any original contribution on the part of the authors. As a result, audiences could watch a trailer showing all the "funny" scenes, and a film that is neither funny nor controversial.

The director combined several outdated memes shared on pro-Polish groups' pages with jokes of the kind found on final pages of housekeeping advice magazines. The film includes every outdated meme you've

---

¹⁷ <https://plus.gloswielpolski.pl/polityka-recenzja-filmu-patryka-vegi-ktory-mial-wywrocic-scene-polityczna-ale-nie-ma-czym/ar/c13-14398621> [accessed on: 15 February 2020].

nów pokroju „Pani Domu”. W filmie pada każdy przestarzały mem, który kiedyś wyskoczył Wam na tablicy, bo udostępnił go ktoś z Waszej bliższej lub dalszej rodziny.¹⁸

Jeśli ktoś chciałby obejrzyć ciut śmieszniejszą satyrę polityczną, zdecydowanie więcej uwagi winien poświęcić serialowi *Ucho prezesa*, stworzonemu przez Roberta Górskiego z Kabaretu Moralnego Niepokoju. Serial, choć równie jak *Polityka* efemeryczny, jeśli chodzi o opowiadane historie, trzyma jednak zdecydowanie lepszy poziom dowcipu i gry aktorskiej. Filmy Vegi kręcone są szybko, bez zwracania większej uwagi na detale – chodzi w nich głównie o to, aby doraźnie wyśmiać, wskazać i napiętnować pewne problemy i patologie. Gdyby Patryk Vega chciał zapisać się złotymi zgłoskami w historii polskiego kina, nie byłaby to z całą pewnością dobra droga. Jednak zakładając, że jego celem jest raczej zarobienie dużych i szybkich pieniędzy, nie ma większego sensu ocenianie poziomu artystycznego jego kolejnych produkcji.

Zabawa, zabawa

Kinga Dębska to polska reżyserka, która w dwóch filmach – *Moje córki krony* i *Zabawa, zabawa* – udowodniła, że ma niezłą rękę do dramatów obyczajowych. Jej najnowszy film to historia kilku kobiet, które mają problemy z alkoholem.

Sposób, w jaki Dębska przygląda się bohaterkom, (...) czyni z niej jedną z najwrażliwszych polskich autorek. Nie ma tu ani efektownego ironizowania, ani połajanki z moralnej stratosfery. Reżyserka nie przegina też w drugą stronę i nie czyni z alkoholiczek ofiar wielowiekowej tradycji. Zadawała się empatią, dla której znalazła ekwiwalent w filmowym języku.¹⁹

Zabawa, zabawa jest dość wstrząsającym obrazem tego, dokąd może człowieka doprowadzić nadużywanie alkoholu. Silnym punktem produkcji są z całą pewnością aktorki (a w tym przypadku przede wszystkim aktorki) od-

---

¹⁸ <https://www.filmawka.pl/polityka-recenzja/> [dostęp: 16.02.2020].

¹⁹ <https://www.filmweb.pl/reviews/recenzja-filmu-Zabawa+zabawa-22083> [dostęp: 16.02.2020].

ever seen pop up on your wall, when a close or distant family member shared it.¹⁸

Anyone wishing to watch a slightly funnier political satire should definitely devote more attention to the series *Ucho prezesa* (*The Chairman's Ear*), created by Robert Górski from the sketch comedy group Kabaret Moralnego Niepokoju. The series, although ephemeral just like *Politics* in terms of the stories told, is definitely more witty, and the acting is much better too. Vega's films are shot quickly, without much attention to detail – the point is mainly to make ad hoc fun of certain problems and pathologies, point a finger at them and stigmatise them. If Patryk Vega wanted to go down gloriously in the history of Polish cinema, this was certainly not the right direction to follow. However, assuming that his aim is rather to make big money quickly, it makes little sense to judge the artistic level of his productions.

Playing Hard

Kinga Dębska is a Polish director whose two films – *Moje córki krony* (*These Daughters of Mine*) and *Zabawa, zabawa* (*Playing Hard*) – prove that she is good at making social dramas. Her latest film tells the story of several women who have alcohol problems.

The way Dębska looks at her protagonists (...) makes her one of the most sensitive Polish auteurs. There's no spectacular irony here, or reprimands coming from the moral stratosphere. The director does not overdo it in the opposite direction either, and does not make the alcoholics victims of a centuries-old tradition. She is satisfied with empathy, for which she found an equivalent in film language.¹⁹

Playing Hard is quite a shocking picture of where alcohol abuse may lead. The cast's performances are definitely an advantage of the film (especially when it comes to the actresses playing the main protagonists). Dorota Kólak, Agata Kulesza and Maria Dębska did a particularly good job with their

---

¹⁸ <https://www.filmawka.pl/polityka-recenzja/> [accessed on: 16 February 2020].

¹⁹ <https://www.filmweb.pl/reviews/recenzja-filmu-Zabawa+zabawa-22083> [accessed on: 16 February 2020].

tworzący główne role. Wyjątkowe brawa należą się Dorocie Kolak, Agacie Kuleszy i Marii Dębskiej, które w niezwykle sposób portretują wykształcone kobiety sukcesu²⁰ z bagażem życiowym w postaci ukrywanego, przed całym światem i sobą, ogromnego problemu.

Zadna nie zdaje sobie sprawy ze swojego problemu i reaguje gwałtownie na jakiegokolwiek próby zwrócenia uwagi czy ratunku. To w tym miejscu *Zabawa*, *zabawa* staje się filmem autentycznym, bo nie da się wyczuć w poruszeniu kwestii odrobiny fałszu. Da się uwierzyć w to, jak każda postać radzi lub też nie radzi sobie z uzależnieniem i jak to się w trakcie filmu rozwija. Czy trzeba spaść na dno, by uratować się od tego? A do tego pokazane jest też współuzależnienie bliskich, którzy nie mogą nic zrobić, by pomóc. Trio aktorek błyszczy, sprawiając, że każdy wątek ma swoją tożsamość, unikalność i emocje. W każdym czuć, jakbyśmy po prostu oglądali coś z życia wziętego. Pomaga w tym spokojna, obserwująca sytuację kamera, która nigdy nie idzie w tanie efekciarstwo w kwestii alkoholizmu czy przesadne skakanie z historii na historię²¹.

*Pokot*²²

Z pewnością filmem wartym przywołania w tegorocznym zestawieniu jest *Pokot* Agnieszki Holland. Mimo iż film został nakręcony w 2017 roku, Literacka Nagroda Nobla dla Olgi Tokarczuk przywróciła go z powrotem na ekrany wielu (nie tylko polskich) telewizorów i komputerów. Agnieszka Holland należy z całą pewnością do oscarowych weteranów²³. W roku 2017 reżyserka ponownie miała szansę na nominację, jednak tym razem jej najnowszy film *Pokot* przegrał walkę z obrazami ze Szwecji, Danii, Iranu, Australii i Niemiec.

Wokół kandydatury *Pokotu* zrobiło się (...) głośno w wyniku petycji, którą do ministra kultury i dziedzictwa narodowego Piotra Glińskiego wy-

---

²⁰ Jedna to lekarka z wielkimi sukcesami na koncie, druga to pani prokurator, a trzecia to ambitna studentka.

²¹ <https://naekranie.pl/recenzje/zabawa-zabawa-recenzja-filmu-3517538> [dostęp: 16.02.2020].

²² Prezentowany opis jest nieco zmodyfikowaną wersją fragmentu artykułu *Pólka filmowa sezonu 2017* opublikowanego w numerze 1. „Postscriptum Polonistycznym” z 2018 roku.

²³ Trzy nominacje do tej prestiżowej nagrody za filmy: *Gorzkie żniwa* (1986), *Europa, Europa* (1992) i *W ciemności* (2012).

extraordinary portrayal of educated and successful women²⁰ carrying the burden of a huge problem which they hid from the whole world and from themselves.

None of them realises their problem and they react aggressively to any attempt to draw attention to it or to save them. This is where *Playing Hard* becomes true, because not a bit of falsehood can be felt in the way in which it addresses the issue. The way in which each of the characters copes or fails to cope with addiction, and how they develop during the film, are really credible. Does one have to fall to the very bottom to save oneself? The film also shows the co-dependency of one's nearest and dearest, who can do nothing to help. The trio of actresses shine, giving every theme addressed its own identity, uniqueness and emotions. It all seems taken directly from real life. The camera watches the situation calmly and never resorts to cheap tricks in terms of depicting alcoholism or leaping from story to story in an exaggerated way.²¹

*Spoor*²²

Agnieszka Holland's *Pokot* (*Spoor*) is definitely worth including in the review of the year. Although the film was made in 2017, the Nobel Prize for Literature for Olga Tokarczuk brought it back onto the screens of many TVs and computers, not only in Poland. Agnieszka Holland is definitely an Academy Award regular²³. In 2017, the director had a chance to be nominated again, but this time her latest film, *Spoor*, lost the rivalry against pictures from Sweden, Denmark, Iran, Australia and Germany.

The submission of *Spoor* as a candidate became much amplified (...) as a result of the petition sent to the Minister of Culture and National Heritage Piotr Gliński by members of the Bishop Kajetan Soltyk Association

---

²⁰ One of them is a highly successful doctor, another one a public prosecutor, and the third one an ambitious student.

²¹ <https://naekranie.pl/recenzje/zabawa-zabawa-recenzja-filmu-3517538> [accessed on: 16 February 2020].

²² The description presented here is a slightly modified version of an excerpt from the article *2017 season film shelf* published in issue no. 1 of "Postscriptum Polonistyczne" in 2018.

²³ Three nominations for this prestigious award for the films *Angry Harvest* (1986), *Europa*, *Europa* (1992) and *In Darkness* (2012).

stosowali członkowie Stowarzyszenia im. Biskupa Kajetana Soltyka oraz Klubu Magna Polonia Ziemia Kłodzka. Domagali się oni wycofania filmu Agnieszki Holland z walki o nominację, ponieważ uważają, że jest on antykatolicki i antypolski²⁴.

Być może zatem jednym z powodów, dla których Polacy musieli tym razem obejść się smakiem, stały się właśnie kontrowersje, jakie film wzbudzał w kraju. Większość osób, oczywiście, odrzucała zarzuty stawiane w petycji, uznając je za absurdalne, nie zmienia to jednak faktu, że odbiły się one dość szerokim echem w Polsce i na pewno nie pozostały niezauważone poza jej granicami. O czym zatem jest *Pokot*, że udało mu się tak zbulwersować część polskich widzów? Jest to adaptacja powieści *Prowadź swój pług przez kości umarłych* Olgi Tokarczuk. Film i książka opowiadają historię mieszkającej na prowincji kobiety. Główna bohaterka, Janina Duszejko, po odkrytej we wsi serii morderstw na klusownikach i myśliwych, rozpoczyna swoje własne śledztwo.

Chciałabym, żeby to myślistwo tu mocno zabrzmiało, ale to historia starszej kobiety, która toczy walkę z patriarchalnym światem. Myślistwo jest metaforą władzy, zawsze tak było. To jest klucz do rozumienia mechanizmów, z którymi i dziś mamy do czynienia²⁵

– tak historię charakteryzuje jej autorka, Olga Tokarczuk.

Bardzo trudno jest opisać *Pokot* i dość trudno jest wyrazić jednoznaczną opinię na jego temat. Z całą pewnością wielkim atutem filmu są aktorzy – Agnieszka Mandat, Jakub Gierszał, Andrzej Grabowski i inni, a to już na pewno wystarczający powód, aby poświęcić czas dziełu Agnieszki Holland.

Filmografia

Boże Ciało, reż.: Jan Komasa, scen.: Mateusz Pacewicz, zdj.: Piotr Sobociński jr., wyst.: Bartosz Bielenia, Aleksandra Konieczna, Eliza Rycembel, Tomasz Ziętek, Łukasz Simlat.
Ikar. Legenda Mietka Kosza, reż.: Maciej Pieprzyca, scen.: Maciej Pieprzyca, zdj.: Witold Płóciennik, muz.: Leszek Możdżer, wyst.: Dawid Ogrodnik, Jowita Budnik, Wiktoria Gorodeckaja, Maja Komorowska, Justyna Wasilewska, Piotr Adamczyk.

²⁴ <http://film.onet.pl/wiadomosci/oscary-2018-najlepszy-film-nieanglojezyczny-walka-o-nominacje/kr3hnh> [dostęp: 18.01.2018].

²⁵ [https://pl.wikipedia.org/wiki/Pokot_\(film\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Pokot_(film)) [dostęp: 18.01.2018].

and the Magna Polonia Klodzko Land Club. They demanded that Agnieszka Holland's film be withdrawn from the rivalry for the nomination because they believed it to be anti-Catholic and anti-Polish.²⁴

Perhaps, therefore, Poles went away empty-handed this time precisely due to the controversies triggered by the film in Poland. Most people, of course, rejected the accusations put forward in the petition, considering them absurd, but this does not change the fact that they echoed quite widely in Poland and certainly did not go unnoticed abroad. What is *Spoor* about then, since it managed to outrage some Polish audiences so strongly? It is an adaptation of the novel *Drive Your Plow over the Bones of the Dead* by Olga Tokarczuk. The film and the book tell the story of a woman living outside major urban areas. The main protagonist, Janina Duszejko, starts her own investigation after a series of murders of poachers and hunters discovered in the village.

I wanted this hunting theme to be strong here, but it's a story of an elderly woman fighting against the patriarchal world. Hunting is a metaphor for power, it has always been like this. It's the key to understanding the mechanisms that we still deal with today,²⁵

– this how the author, Olga Tokarczuk, describes the story.

It is very hard to describe *Spoor* and it is quite difficult to express an unambiguous opinion about it. The cast: Agnieszka Mandat, Jakub Gierszał, Andrzej Grabowski and others are definitely a great asset of the film, and this is already a perfectly legitimate reason to devote time to Agnieszka Holland's work.

Film references

Boże Ciało (Corpus Christi), director: Jan Komasa, writer: Mateusz Pacewicz, cinematography: Piotr Sobociński jr., starring: Bartosz Bielenia, Aleksandra Konieczna, Eliza Rycembel, Tomasz Ziętek, Łukasz Simlat.

Icarus. Legenda Mietka Kosza (Icarus. The Legend of Mietek Kosz), director: Maciej Pieprzycza, writer: Maciej Pieprzycza, cinematography: Witold Plóciennik, music: Leszek Możdżer, starring: Dawid Ogrodnik, Jowita Budnik, Wiktoria Gorodeckaja, Maja Komarowska, Justyna Wasilewska, Piotr Adamczyk.

²⁴ <http://film.onet.pl/wiadomosci/oscary-2018-najlepszy-film-nieanglojezyczny-walka-o-nominacje/kr3hnh> [accessed on: 18 January 2018].

²⁵ [https://pl.wikipedia.org/wiki/Pokot_\(film\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Pokot_(film)) [accessed on: 18 January 2018].

(Nie)znajomi, reż.: Tadeusz Śliwa, scen.: Katarzyna Sarnowska, Tadeusz Śliwa, zdj.: Michał Dąbał, wyst.: Tomasz Kot, Maja Ostaszewska, Łukasz Simlat, Michał Żurawski, Wojciech Żołądkiewicz, Kasia Smutniak, Aleksandra Domańska.

Obywatel Jones, reż.: Agnieszka Holland, scen.: Andrea Chalupa, zdj.: Tomasz Naumiuk, wyst.: James Norton, Vanessa Kirby, Peter Sarsgaard, Joseph Mawle, Krzysztof Pieczyński.

Polityka, reż.: Patryk Vega, scen.: Olaf Olszewski, zdj.: Norbert Modrzejewski, wyst.: Andrzej Grabowski, Zbigniew Zamachowski, Maciej Stuhr, Daniel Olbrychski, Janusz Chabior.

Cale szczęście, reż.: Tomasz Konecki, scen.: Marcin Baczyński, Mariusz Kuczewski, zdj.: Tomasz Madejski, wyst.: Roma Gąsiorowska, Piotr Adamczyk, Maksymilian Balcerowski, Joanna Liszowska.

Pokot, reż.: Agnieszka Holland, Kasia Adamik, scen.: Olga Tokarczuk, Agnieszka Holland, zdj.: Jolanta Dylewska, Rafał Paradowski, wyst.: Agnieszka Mandat, Wiktor Zborowski, Jakub Gierszał, Andrzej Grabowski.

Zabawa, zabawa, reż.: Kinga Dębska, scen.: Kinga Dębska, Mika Dunin, zdj.: Andrzej Wojciechowski, wyst.: Dorota Kolak, Agata Kulesza, Maria Dębska, Marcin Dorociński, Barbara Kurzaj, Mirosław Baka.

Netografia

<https://hi-fi.com.pl/sylwetki-muzyczne-lista/1090-mieczys%C5%82aw-kosz-%C5%BCycie-jest-dramatyczn%C4%85-przygod%C4%85.html> [dostęp: 15.02.2020].

<https://kultura.onet.pl/film/recenzje/oscary-2020-boze-cialo-z-jedna-nominacja-recenzja-filmu-jana-komasy/xlvkqb9> [dostęp: 11.02.2020].

<https://naekranie.pl/recenzje/nie-znajomi-recenzja-filmu> [dostęp: 15.02.2020].

<https://naekranie.pl/recenzje/zabawa-zabawa-recenzja-filmu-3517538> [dostęp: 16.02.2020].

<https://www.filmawka.pl/polityka-recenzja/> [dostęp: 16.02.2020].

<https://www.filmowa.net/content/1659.html?view=event> [dostęp: 15.02.2020].

<https://www.filmweb.pl/reviews/recenzja-filmu-Zabawa+zabawa-22083> [dostęp: 16.02.2020].

<https://www.granice.pl/publicystyka/boze-cialo-recenzja-filmu/1372/1> [dostęp: 11.02.2020].

<https://www.onet.pl/film/onetfilm/szarlatan-zwiastun-nowego-filmu-agnieszki-holland/130z2cd,681c1dfa> [dostęp: 17.02.2020].

<https://www.spidersweb.pl/rozrywka/2019/10/25/obywatel-jones-recenzja-agnieszka-holland-film/> [dostęp: 15.02.2020].

<https://sporwkinie.blogspot.com/2020/03/kina-obnizaja-ceny-biletow-produkcja.html?fbclid=IwAR2UxIHAY5Y8xYL8DxL4cSjBFimp4tp-8kl7scgFUmxee-cxZ1GB5WTqnTM> [dostęp: 12.03.2020].

- (*Nie)znajomi*, director: Tadeusz Śliwa, writer: Katarzyna Sarnowska, Tadeusz Śliwa, cinematography: Michał Dąbal, starring: Tomasz Kot, Maja Ostaszewska, Łukasz Simlat, Michał Żurawski, Wojciech Żołądkiewicz, Kasia Smutniak, Aleksandra Domańska.
- Obywatel Jones (Mr Jones)*, director: Agnieszka Holland, writer: Andrea Chalupa, cinematography: Tomasz Naumiuk, starring: James Norton, Vanessa Kirby, Peter Sarsgaard, Joseph Mawle, Krzysztof Pieczyński.
- Polityka (Politics)*, director: Patryk Vega, writer: Olaf Olszewski, cinematography: Norbert Modrzejewski, starring: Andrzej Grabowski, Zbigniew Zamachowski, Maciej Stuhr, Daniel Olbrychski, Janusz Chabior.
- Cale szczęście (Their Lucky Stars)*, director: Tomasz Konecki, writers: Marcin Baczyński, Mariusz Kuczewski, cinematography: Tomasz Madejski, starring: Roma Gąsiorowska, Piotr Adamczyk, Maksymilian Balcercowski, Joanna Liszowska.
- Pokot (Spoor)*, director: Agnieszka Holland, Kasia Adamik, writers: Olga Tokarczuk, Agnieszka Holland, cinematography: Jolanta Dylewska, Rafal Paradowski, starring: Agnieszka Mandat, Wiktor Zborowski, Jakub Gierszał, Andrzej Grabowski.
- Zabawa, zabawa (Playing Hard)*, director: Kinga Dębska, writers: Kinga Dębska, Mika Dunin, cinematography: Andrzej Wojciechowski, starring: Dorota Kolak, Agata Kulesza, Maria Dębska, Marcin Dorociński, Barbara Kurzaj, Mirosław Baka.

Online references

- <https://hi-fi.com.pl/sylwetki-muzyczne-lista/1090-mieczys%C5%82aw-kosz-%C5%BCycie-jest-dramatyczn%C4%85-przygod%C4%85.html> [accessed on: 15 February 2020].
- <https://kultura.onet.pl/film/recenzje/oscary-2020-boze-cialo-z-jedna-nominacja-recenzja-filmu-jana-komasy/xlvkqb9> [accessed on: 11 February 2020].
- <https://naekranie.pl/recenzje/nie-znajomi-recenzja-filmu> [accessed on: 15 February 2020].
- <https://naekranie.pl/recenzje/zabawa-zabawa-recenzja-filmu-3517538> [accessed on: 16 February 2020].
- <https://www.filmawka.pl/polityka-recenzja/> [accessed on: 16 February 2020].
- <https://www.filmowa.net/content/1659.html?view=event> [accessed on: 15 February 2020].
- <https://www.filmweb.pl/reviews/recenzja-filmu-Zabawa+zabawa-22083> [accessed on: 16 February 2020].
- <https://www.granice.pl/publicystyka/boze-cialo-recenzja-filmu/1372/1> [accessed on: 11 February 2020].
- <https://www.onet.pl/film/onetfilm/szarlatan-zwiastun-nowego-filmu-agnieszki-holland/130z2cd,681c1dfa> [accessed on: 17 February 2020].
- <https://www.spidersweb.pl/rozrywka/2019/10/25/obywatel-jones-recenzja-agnieszka-holland-film/> [accessed on: 15 February 2020].
- <https://sporwkinie.blogspot.com/2020/03/kina-obnizaja-ceny-biletow-produkcja.html?fbclid=IwAR2UxlHAY5Y8xYL8DxL4cSjBFimp4tp-8kl7scgfUmxee-cxZ1GB5WTqnTM> [accessed on: 12 March 2020].

Agnieszka Tambor – dr, Instytut Nauk o Sztuce, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Katowice, Polska. Adiunkt w Instytucie Nauk o Sztuce Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Była współtwórczynią i jest obecnie zastępcą dyrektora kierunku międzynarodowe studia polskie (na poziomie licencjackim oraz magisterskim). Od wielu lat współpracuje ze Szkołą Języka i Kultury Polskiej. Wykłada na Podyplomowych Studiach Kwalifikacyjnych Nauczania Kultury Polskiej i Języka Polskiego jako Obcego (edycje w Katowicach, Rzymie, Berlinie i Dublinie). Przez wiele lat kierowała egzaminami wstępnymi z języka polskiego dla osób chcących studiować na Uniwersytecie Śląskim. Prowadziła także warsztaty dla nauczycieli za granicą m.in. w Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Kazachstanie i Chinach. Pracowała przy dwóch multimedialnych projektach do nauki języka polskiego: *Europodians* oraz *Slavic Network*. Jest autorką wielu artykułów i książek związanych z nauczaniem kultury polskiej i języka polskiego m.in.: *Nowa Polska Półka Filmowa. 100 filmów, które każdy cudzoziemiec zobaczyć powinien*, *Polska Półka Filmowa. Krótkometrażowe filmy aktorskie i animowane w nauczaniu języka polskiego jako obcego*, *(Nie)codzienny polski. Teksty i konteksty* oraz *Licz na Banacha* (podręcznik do nauczania słownictwa specjalistycznego z zakresu nauk ścisłych). Prowadzi blog i kanał filmowy *Polska Półka Filmowa*:

<https://www.youtube.com/channel/UCeXplj05NyRVcWkg85wOiTw>,

www.facebook.com/Polska-Półka-Filmowa-100108104897142

Kontakt: tamboragnieszka@gmail.com

Agnieszka Tambor, PhD, Institute of Art Studies, Faculty of Humanities, University of Silesia in Katowice, Katowice, Poland. Assistant professor at the Institute of Art Studies of the University of Silesia in Katowice.

One of the creators and currently deputy director of the international Polish studies degree course (undergraduate and graduate level). She has worked with the School of Polish Language and Culture for many years. She teaches Postgraduate Qualification Studies for Teachers of Polish Culture and Polish as a Foreign Language (editions held in Katowice, Rome, Berlin and Dublin). For many years, she has been in charge of Polish language entrance examinations for prospective students of the University of Silesia. She has also conducted workshops for teachers abroad in the USA, Canada, Kazakhstan and China, among other countries. She has worked on two multimedia projects for Polish language learners: *Europodians* and *Slavic Network*. She is the author of many articles and books related to Polish culture and language teaching: *Nowa Polska Półka Filmowa. 100 filmów, które każdy cudzoziemiec zobaczyć powinien*, *Polska Półka Filmowa. Krótkometrażowe filmy aktorskie i animowane w nauczaniu języka polskiego jako obcego*, *(Nie)codzienny polski. Teksty i konteksty* and *Licz na Banacha* (textbook for teachers of specialised scientific terminology). She runs a blog and a film channel entitled *Polska Półka Filmowa*:

<https://www.youtube.com/channel/UCeXplj05NyRVcWKg85wOiTw>,

<https://www.facebook.com/Polska-Półka-Filmowa-100108104897142>

Contact: tamboragnieszka@gmail.com